

**Aanvullend flora- en faunaonderzoek
Blokkenpark scholencluster
Nijverdalen**

NIET GESCANDEERDE PAGE(N)
POSTSTUKNUMMER:
1077K06045

Definitief

Opdrachtgever:

Gemeente Hellendoorn
De heer A. Brinker
Postbus 200
7440 AE Nijverdalen
T 0548-630000
F 0548-610505
E a.brinker@hellendoorn.nl
I www.hellendoorn.nl

Opdrachtnemer:

Eelerwoude BV
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 37 77
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 4370.1

Opgesteld door	Gecontroleerd	Datum
S. Boekhout	R.J. Koops	23-09-2010

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Gebiedsbeschrijving.....	2
2. PLANVORMING EN WETGEVING	3
2.1 Ruimtelijke ontwikkeling.....	3
2.2 Flora- en faunawet.....	3
3. ONDERZOEKSMETHODEN	4
3.1 Onderzoeksopzet.....	4
3.1.1 Vleermuisonderzoek.....	4
3.1.2 Broedvogelonderzoek	4
3.1.3 Eekhoornonderzoek	4
4. RESULTATEN	5
4.1 Flora.....	5
4.2 Vogels	5
4.3 Zoogdieren.....	5
4.3.1 Algemene zoogdieren (tabel 1).....	5
4.3.2 Steenmarter & eekhoorn (tabel 2).....	5
4.3.3 Vleermuizen (tabel 3).....	6
4.4 Amfibieën, reptielen en vissen.....	7
4.5 Overige diersoorten	7
5. EFFECTENBEOORDELING	8
5.1 Algemene planten en dieren.....	8
5.2 Geen negatief effect op de steenmarter	8
5.3 Geen negatief effect op de eekhoorn	8
5.4 Geen negatief effect op vleermuizen	8
5.5 Geen negatief effect op vogels	8
6. CONCLUSIE EN ADVIES	9
6.1 Conclusie	9
6.2 Advies	9
6.2.1 Werken buiten het broedseizoen	9
6.2.2 Algemene zorgplicht.....	9
6.3 Afbakening.....	9

LITERATUURLIJST

BIJLAGEN

Bijlage 1. Flora- en faunawet

Bijlage 2. Verspreidingskaarten

BIJLAGE 2. VERSPREIDINGSKAARTEN

- Waarnemingen vleermuizen 2009
- Waarnemingen vleermuizen 2010

- Waarnemingen grondgebonden zoogdieren
- Waargenomen broedvogelterritoria

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In 2009 is door Eelerwoude een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde soorten binnen het Blokkenpark en scholencluster in Nijverdal. De bevindingen van dit onderzoek zijn samen gerapporteerd aan de gemeente in de vorm van een tussenrapportage. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat nader onderzoek naar een aantal beschermde soorten op beide locaties noodzakelijk was;

- 1) Onderzoek balts gewone grootoorvleermuis
- 2) Broedvogelonderzoek Blokkenpark
- 3) Nader onderzoek eekhoornnesten en -activiteiten

In 2010 zijn deze aanvullende onderzoeken uitgevoerd. Het onderliggende rapport bevat de gegevens uit 2009 en de gegevens van bovenstaande onderzoeken, dit met betrekking tot de locatie Blokkenpark scholencluster. De rapportage geeft duidelijkheid over welke vervolgstappen ondernomen moeten worden en voor welke soorten mogelijk ontheffing aangevraagd dient te worden.

1.2 Gebiedsbeschrijving

Het Blokkenpark scholencluster ligt globaal tussen de Portlandweg in het zuiden, de Tolstraat en Wilhelminadwarsweg in het noorden, de Nicolaas Beetstraat in het westen en de Wilhelminastraat in het oosten. In figuur 1 wordt de begrenzing van het plangebied weergegeven.

De projectlocatie omvat een paardenweide en een (verwaarloosde) moestuin. Deze worden omgeven door opgaande beplanting met ondergroei.

De niet meer in gebruik zijnde watertoren met omliggende vloeivelden vallen buiten de projectlocatie. Ook de locatie blokkenpark (het park en een hertenkamp) valt niet binnen de projectlocatie. De resultaten van deze locatie zijn in een aparte rapportage besproken en zal in deze rapportage niet naar voren komen (Eelerwoude 2010).

Figuur 1. De ligging (rode cirkel) en begrenzing (inzet) van de projectlocatie.

2. PLANVORMING EN WETGEVING

2.1 Ruimtelijke ontwikkeling

Het Blokkenpark scholencluster behoort tot het Blokkenpark welke onderdeel is van het bestemmingsplan Nijverdal-Zuid. Dit plan omvat het gedeelte van het dorp Nijverdal ten zuiden van de Mensinkweg, tussen de Rijssensestraat en de Regge. Er zijn in Nijverdal een aantal verouderde bestemmingsplannen van kracht. De gemeente heeft om diverse redenen besloten binnen afzienbare tijd deze gedateerde plannen te herzien. Ook het bestemmingsplan van Nijverdal-zuid valt hieronder.

Binnen de projectlocatie zullen twee tot drie gebouwen gerealiseerd worden met daarin een school, naschoolse opvang en een sportzaal/hal. Er wordt naar gestreefd om de beplanting te behouden. In deze rapportage wordt ook vanuit gegaan dat alle beplanting behouden blijft.

2.2 Flora- en faunawet

Elke ruimtelijke ontwikkeling of inrichting moet worden getoetst aan de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal inheemse planten- en diersoorten en gaat hierbij uit van het 'nee, tenzij'-beginnel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. De Flora- en faunawet hanteert een drieling in beschermingscategorieën:

1. tabel 1-soorten: de meest algemene soorten waarvoor een vrijstellingsregeling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.
2. tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten: soorten van de Habitatrichtlijn tabel IV en soorten van bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dieren- en plantensoorten.

3. tabel 2-soorten: een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen kan voor deze soorten een ontheffing noodzakelijk zijn.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar de bijlagen.

3. ONDERZOEKSMETHODEN

3.1 Onderzoeksofzet

Het Blokkenpark scholencluster is op meerdere momenten bezocht in de avond of vroege ochtend onder gunstige weersomstandigheden voor het betreffende onderzoek. Tijdens deze veldbezoeken is vooral aandacht besteed naar de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden. Tijdens de onderzoeken is met name gelet op de aanwezigheid van vleermuizen, vogels met een vaste verblijfplaats en eekhoornnesten. Tevens werden tijdens veldbezoeken ook waarnemingen genoteerd van andere beschermde plant- en diersoorten. In de rapportage zijn de gegevens gebruikt van het voorgaande onderzoek en is een literatuurstudie uitgevoerd. Hiervoor zijn (actuele) verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen gebruikt.

3.1.1 Vleermuisonderzoek

Het vleermuisonderzoek heeft zich in hoofdzaak gericht op het vaststellen van vliegroutes, belangrijke foerageergebieden en vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden in de avonden (start ruim voor zonsondergang tot ruim daarna) en tijdens de ochtenduren (start ruim voor zonsopkomst tot ruim daarna).

Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector (Pettersson D100 en D240X). Hiermee kunnen de ultrasone geluiden die vleermuizen tijdens het vliegen uitzenden voor het menselijk gehoor hoorbaar gemaakt worden. Daarnaast is gebruik gemaakt van opname apparatuur. Indien een soort niet op naam gebracht kon worden is het geluid opgenomen en geanalyseerd in het hiervoor speciaal ontworpen programma Batsound.

Het vleermuisonderzoek volgt het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' dat in maart 2010 is geactualiseerd en door DLG is goedgekeurd en wordt gehanteerd door het Netwerk Groene Bureaus (waarbij Eelerwoude is aangesloten) voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek.

Er zijn in totaal elf veldbezoeken gebracht. Door het slechte weer in het voorjaar van 2010 (koude temperaturen) is de baltsperiode later op gang gekomen. De bezoeken zijn uitgevoerd in de avond en vroege ochtend op de volgende dagen: 17 juni, 29 juni, 15 juli, 17 juli, 27 juli, 28 juli, 3 september en 30 september 2009 en 19 mei, 2 juni en 24 juni 2010.

3.1.2 Broedvogelonderzoek

Voor broedvogels is gebruik gemaakt van de methode van uitgebreide territoriumkartering (Van Dijk, 2003) waarbij alleen de minder algemene soorten kwalitatief zijn geïnventariseerd. De inventarisatie heeft zich gericht op vogelsoorten die jaarrond gebruik maken van hun vaste rust- en verblijfplaatsen (o.a. buizerd, huismus en kerkuil). Dit vanwege de enigszins afwijkende beschermingsstatus die deze soorten genieten in de Flora- en faunawet. Hierbij is de 'aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep' als basis gebruikt. Deze lijst omvat 5 categorieën. De verblijfplaatsen van vogelsoorten van categorie 1 $\frac{1}{m}$ 4 zijn jaarrond beschermd. De verblijfplaatsen van categorie 5-soorten zijn niet beschermd, maar inventarisatie is wel gewenst. De territoria van broedvogelsoorten van zowel categorieën 1 $\frac{1}{m}$ 4 als categorie 5 zijn gekarteerd. De territoria van algemene soorten niet.

Bij de methode van uitgebreide territoriumkartering worden territoriumindicerende waarnemingen (zang, balts etc.) zo nauwkeurig mogelijk op kaart ingetekend. De veldbezoeken zijn in de vroege ochtenduren op 16 april, 26 mei en 18 juni 2010. Daarnaast zijn aanvullende waarnemingen verzameld. De nachttactieve soorten zijn geïnventariseerd tijdens de bezoeken naar vleermuizen.

3.1.3 Eekhoornonderzoek

De projectlocatie is voor en tijdens de bladzetting van bomen onderzocht op de aanwezigheid van tak/bladnesten van eekhoorns. Deze veldbezoeken hebben plaatsgevonden tijdens de broedvogelrondes en voorafgaand of na afloop van de vleermuisinventarisaties.

4. RESULTATEN

4.1 Flora

De beplanting binnen de projectlocatie omvat in hoofdzaak bomen (zowel inheems als gecultiveerd), bosplantsoen en algemene kruidachtige planten welke gebonden zijn aan een wat rijkere, beschaduwde en verstoorde standplaatsen (braam, brandnetel, Robertskruid). Beschermde planten zijn tijdens het onderzoek niet binnen de projectlocatie aangetroffen. Wel is het mogelijk dat in de randen van het bosplantsoen individuen van de brede wespenorchis (tabel 1-soort) voorkomen. Deze genieten de lichtste bescherming en zijn niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen. Wel geldt bij tabel 1-soorten de zorgplicht.

4.2 Vogels

Binnen de projectlocatie zijn van tenminste drie broedvogelsoorten territoria vastgesteld die allen onder categorie 5 vallen (zie tabel 1). In bijlage 2 zijn deze territoria per soort weergegeven. Op de kaart staan tevens de territoria van de soort in de omgeving van de projectlocatie. Daarnaast zijn nog territoria waargenomen van algemene broedvogels zoals merel, roodborst en winterkoning. In het projectgebied zijn geen soorten aangetroffen waarvan de verblijfplaatsen jaarrond beschermd zijn of die vermeld staan op de rode lijst. Op basis van het broedvogelonderzoek wordt duidelijk dat de projectlocatie voornamelijk leefgebied vormt voor algemene broedvogelsoorten van bos en struweel.

Soort	Aantal territoria	Categorie
koolmees	1	5
pimpelmees	2	5
zwarte kraai	2	5

Tabel 1. Vastgestelde broedvogelterritoria

Niet broedvogels

Tijdens het veldwerk werden ook waarnemingen verzameld van soorten die het gebied gebruiken om te overnachten, te rusten of te foerageren.

Tijdens het veldwerk zijn geen belangrijke functies voor foeragerende of overnachtende vogels vastgesteld.

4.3 Zoogdieren

4.3.1 Algemene zoogdieren (tabel 1)

De projectlocatie maakt onderdeel uit van het leefgebied van een aantal algemene, maar beschermde soorten zoals het konijn. Daarnaast is de projectlocatie geschikt voor egel, mol en verschillende muizensoorten (veldmuis, rosse woelmuis en bosmuis) en kan de projectlocatie dienen als foerageergebied voor kleine marterachtigen zoals hermelijn en wezel. Deze zijn echter niet daadwerkelijk aangetroffen binnen de projectlocatie.

4.3.2 Steenmarter & eekhoorn (tabel 2)

Buiten de projectlocatie is op de avond van 8 juni 2009 een steenmarter waargenomen in de Jan Luykenstraat en Roemer Visscherstraat. Deze straten liggen op een afstand van ongeveer 150 meter van de projectlocatie. Het is aannemelijk dat de projectlocatie onderdeel uitmaakt van het foerageergebied van de steenmarter. Een vaste rust- en verblijfplaats van deze soort is hier niet vastgesteld. De steenmarter is in hoofdzaak een gebouwbewonende soort. Daarnaast verblijft zij ook in boomholten, takkenhopen en dichte struvelen. De twee laatst genoemde biotopen zijn niet binnen de locatie te vinden. De boomholten die zijn aangetroffen zijn te klein om toegang te verschaffen voor de steenmarter. Een vaste rust- en verblijfplaats wordt daarom niet binnen de projectlocatie verwacht. Tijdens het onderzoek in 2010 is de steenmarter niet waargenomen.

Buiten de projectlocatie is de eekhoorn eenmaal waargenomen tijdens het onderzoek in 2009. Het betrof een foeragerend dier in het westelijk deel van het park. Een buurtbewoner meldde dat de eekhoorn met regelmaat (met z'n tweeën) in park worden gezien. Vooral in de buurt van het hertenkamp en een woning

aan de Blokkendijk. Mogelijk is de projectlocatie onderdeel van het foerageergebied van de eekhoorn. Binnen de projectlocatie zijn tijdens het aanvullende onderzoek geen vaste rust- en verblijfplaatsen waargenomen, ondanks de geschiktheid van de locatie.

4.3.3 Vleermuizen (tabel 3)

Tijdens de veldbezoeken zijn slechts twee vleermuissoorten vastgesteld. Dit zijn overwegend gebouwbewonende soorten: gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Het aantal waargenomen individuen is voor beide jaren laag.

In bijlage 2 zijn de waarnemingen van zowel 2009 als 2010 van waargenomen soorten weergegeven. Ondanks de geschiktheid van de projectlocatie voor de gewone grootoorvleermuis is deze niet aangetroffen.

Kraamperiode

Gewone dwergvleermuis

Er zijn binnen de projectlocatie geen vaste rust- en verblijfplaatsen vastgesteld van de gewone dwergvleermuis. De gewone dwergvleermuis is een typisch gebouwbewonende soort. Verblijfplaatsen in boomholten zijn in Nederland nog nauwelijks vastgesteld.

Door bewoners van een woning aan de noordzijde van de Wilhelminadwarsweg is in 2009 aangegeven dat er in de woning een vleermuisenkolonie aanwezig was. In 2010 is hier een kolonie van ten minste vijf gewone dwergvleermuizen aangetroffen (zie bijlage 3 Waarnemingen vleermuizen 2010). Uit vleermuisonderzoek in diverse straten in de wijk De Blokken is gebleken dat de aanwezige woningen als verblijfplaats voor gewone dwergvleermuis kunnen dienen.

Laatvlieger

Binnen de projectlocatie zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van laatvliegers aangetroffen. Deze worden ook niet verwacht aangezien de laatvlieger een gebouwbewonende soort is. Vlakbij de projectlocatie was in 2009 mogelijk in één van de woningen ten noordoosten van het park een verblijfplaats van laatvliegers aanwezig. Dit vanwege een groot aantal laatvliegers die vanuit deze richting kwamen aanvliegen. Er zijn verder geen aanwijzingen verkregen over verblijfplaatsen rondom de projectlocatie.

Baltsperiode, paar- en winterverblijven

Gewone dwergvleermuis

Er zijn in de baltsperiode minder dieren in de lucht waargenomen. Wel baltste vrijwel ieder voorbijvliegend dier. Er zijn binnen de projectlocatie geen plekken vastgesteld waar een concentratie van baltsende vleermuizen aanwezig waren.

In de het naastgelegen hertenkamp zijn wel concentraties waargenomen van baltsende dieren. Dit was nabij de woningen van de Wilhelminadwarsweg en aan de noordzijde van het hertenkamp ter hoogte van een gebouw met een plat dak. De waarnemingen wijzen op de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen en vormen een belangrijke indicatie voor overwinteringslocaties.

Laatvlieger

De activiteit van de laatvlieger heeft sterke overeenkomsten met die van de gewone dwergvleermuis. Ten opzichte van de kraamperiode zijn afgezien van een verminderde activiteit geen aanvullende bijzonderheden vastgesteld. De dieren foerageerden op ongeveer dezelfde plaatsen. Baltsende dieren zijn niet waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor paar- en winterverblijven binnen de projectlocatie.

Gewone grootoorvleermuis

Ondanks de geschiktheid van de projectlocatie is de grootoorvleermuis tijdens de baltsperiode in het voorjaar en het najaar niet waargenomen.

Foerageergebied en vliegroute

De aanwezige individuen van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger zijn zowel in 2009 als in 2010 hoofdzakelijk foeragerend rond bomen waargenomen. Belangrijke foerageerplekken, waar meerdere dieren langere tijd foerageerden, zijn niet vastgesteld. Er zijn geen belangrijke vliegroutes waargenomen.

De projectlocatie zou in combinatie met het naastgelegen hertenkamp en park binnen een stedelijke omgeving als Nijverdal juist een grote aantrekkingskracht moeten hebben op vleermuizen, doordat er veel beschutting aanwezig is. Anders dan verwacht zijn de aantallen waargenomen (foeragerende en passerende) vleermuizen laag. Mogelijk dat de dieren uit de omliggende wijken naar optimale

foerageergebieden uitwijken zoals het Reggedal of de stuwwal (Haarlerberg).

4.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Amfibieën

Amfibieën zijn tijdens de veldbezoeken in 2009 en 2010 niet waargenomen. De projectlocatie vormt door het ontbreken van waterelementen geen optimum habitat voor amfibieën.

Op basis van de voorkomende habitats kunnen individuen van bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander verwacht worden. Deze soorten zullen de projectlocatie in hoofdzaak gebruiken als landhabitat. Strikt beschermde amfibieënsoorten worden niet verwacht, omdat het verspreidingspatroon van deze soorten buiten de projectlocatie valt. Daarnaast is het habitat binnen de projectlocatie voor deze kritische soorten ongeschikt.

Reptielen

Reptielen komen niet voor binnen de projectlocatie vanwege het ontbreken van geschikt biotoop (heideterreinen (nat -droog), bosranden, of venranden). Mogelijk dat in het verleden (1950) nog reptielen aanwezig zijn geweest op de toen nog onbebouwde projectlocatie (restpopulatie van de stuwwal (Haarlerberg)). Echter, door de inrichting en het daaropvolgende beheer was een mogelijke geïsoleerde restpopulatie hier niet te handhaven.

Vissen

Er is geen gericht veldonderzoek uitgevoerd naar vissen. De projectlocatie vormt door het ontbreken van waterelementen geen habitat voor vissen.

4.5 Overige diersoorten

De overige in de Flora- en faunawet opgenomen soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het zeer onwaarschijnlijk dat het Blokkenpark voor deze soorten een functie vervult.

5. EFFECTENBEOORDELING

5.1 Algemene planten en dieren

Op basis van het veldonderzoek in combinatie met de bestudering van diverse verspreidingsatlassen, kan geconcludeerd worden dat de projectlocatie Blokkenpark scholencluster onderdeel uitmaakt van het leefgebied van enkele algemeen voorkomende, maar beschermde soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Op individueel niveau kunnen negatieve effecten optreden. Van negatieve effecten op populatieniveau is echter geen sprake. Deze licht beschermde soorten behoren tot de categorie 'niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen'. Wel geldt voor deze soorten de algemene zorgplicht.

5.2 Geen negatief effect op de steenmarter

Een waargenomen steenmarter in de Jan Luykenstraat en de Roemer Visscherstraat heeft vermoedelijk een verblijfplaats ergens in De Blokken (schuur of woning). De exacte verblijflocatie kon niet worden vastgesteld. Waarschijnlijk komt de soort op meerdere plaatsen in de wijk voor.

Met de voorgestelde ruimtelijke ingrepen wordt het leef- en foerageergebied van de steenmarter niet in die mate aangetast dat er sprake is van een negatief effect op de soort of populatie. De soort beschikt namelijk over een zeer groot leefgebied (10-350 hectare in steden) en kan grote afstanden afleggen (3-5km).

5.3 Geen negatief effect op de eekhoorn

De eekhoorn is waargenomen vlakbij de projectlocatie. Vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soort zijn niet binnen de projectlocatie vastgesteld. De eekhoorn kan echter de projectlocatie wel gebruiken als foerageergebied. Op de eekhoorn zijn geen negatieve effecten te verwachten, omdat de beplanting behouden blijft binnen de projectlocatie.

5.4 Geen negatief effect op vleermuizen

Evenals bij de eekhoorn worden met de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen geen negatieve effecten verwacht op vleermuizen. De aanwezige beplanting blijft behouden en hierdoor zal ook het jachtgebied van vleermuizen behouden blijven. Vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soorten worden naar verwachting niet aangetast, omdat deze soorten overwegend gebouwbewonend zijn en deze niet aanwezig zijn binnen de projectlocatie.

5.5 Geen negatief effect op vogels

Binnen het onderzoeksgebied zijn een aantal algemeen voorkomende vogelsoorten waargenomen. De voorgenomen ontwikkeling zal voor deze soorten een verkleining van het leefgebied en een mogelijke aantasting van de nestlocatie tot gevolg hebben.

Voor de waargenomen en te verwachten vogelsoorten zullen de ontwikkelingen weinig effect hebben op het voortbestaan van de soort. Bovendien kunnen de effecten eenvoudig beperkt worden door het uitvoeren van een aantal mitigerende maatregelen, zoals de uitvoering van versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen (zie 6.2.2).

6. CONCLUSIE EN ADVIES

6.1 Conclusie

Beschermde soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet zijn niet ontheffingsplichtig bij ruimtelijke ingrepen. Er hoeft voor soorten van tabel 1 geen nader onderzoek uitgevoerd te worden of een ontheffing aangevraagd te worden.

Op steenmarter, eekhoorn, gewone dwergvleermuis en laatvlieger worden mede gezien de kleinschalige ontwikkeling geen negatieve effecten verwacht. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden of een ontheffing aangevraagd voor deze soort.

Met het uitvoeren van mitigerende maatregelen worden ook op de waargenomen en te verwachten broedvogels geen negatieve effecten verwacht.

6.2 Advies

6.2.1 Werken buiten het broedseizoen

Voor alle beschermde inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen uitgevoerd mogen worden. De zorgplicht blijft, ongeacht de status van de soorten, wel van kracht. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum

6.2.2 Algemene zorgplicht

De zorgplicht vormt een belangrijk onderdeel binnen de Flora- en faunawet. De zorgplicht is van toepassing op alle beschermde en onbeschermde soorten, ongeacht hun beschermingsstatus. Het betekent dat men zorgzaam om dient te gaan met soorten en eventuele

schade of negatieve effecten op deze soorten zoveel mogelijk moet voorkomen.

6.3 Afbakening

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eelerwoude aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten of gedeelten van deze rapportage zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden door het voorkomen van beschermde flora en fauna en de gevolgen die de wet daaraan stelt.

Tot slot wordt opgemerkt dat veranderingen in de situatie binnen het plangebied of in de planvorming kunnen leiden tot andere inzichten en daarmee tot wijziging van deze conclusies. Ook is het mogelijk dat zich gedurende het planproces of tijdens de uitvoering nieuwe soorten in het gebied vestigen.

LITERATUURLIJST

Bode, A.D., Dijkstra, A.J., Hoekstra, B; Hoeve, R., Zollinger, R., Bureau Natuurbalans/Limes Divergens, 1999. *De zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren*. Waanders Uitgevers, Zwolle.

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar, V. van, Smeenk, C, & J.B.M. Thissen, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. KNNV / Contactgroep Zoogdiereninventarisatie, Utrecht / Arnhem.

Eelerwoude, 2010. *Aanvullend flora- en faunaonderzoek Blokkenpark scholencluster, Nijverdal*. Eelerwoude, Goor.

Koninklijke Vermande, 1999-2006. *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*. SDU Uitgeverij, Den Haag.

Limpens, H. K, Mosterd & W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging & Gegevensautoriteit Natuur 2010, 5 maart 2010. *Vleermuisprotocol 2010*.

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.hellendoorn.nl

BIJLAGEN

Bijlage 1. Flora- en faunawet

Bijlage 2. Verspreidingskaarten

- **Waarnemingen vleermuizen 2009**
- **Waarnemingen vleermuizen 2010**
- **Waarnemingen grondgebonden zoogdieren**
- **Waargenomen broedvogelterritoria**

BIJLAGE 1. FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voor zover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets, waarbij wordt gekeken naar de gunstige staat van instandhouding.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden en van de betrokken soort(en) af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor de soorten die zijn genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn wordt geen ontheffing verleend bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de soorten van bijlage 1 geldt dat bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting voor verstoring altijd een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogel-nesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. De nesten van 'categor-
ie 5-soorten' zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor de overige vogelsoorten geldt dat verstoring van broedende exemplaren is verboden. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardpe-
riode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond be-
schermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

- 1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhan-
kelijk van bebouwing of biotoop.
- 3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van
bebouwing.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest
te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' wor-
den de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Cate-
gorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat recht-
vaardigen.

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of
de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats ver-
loren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

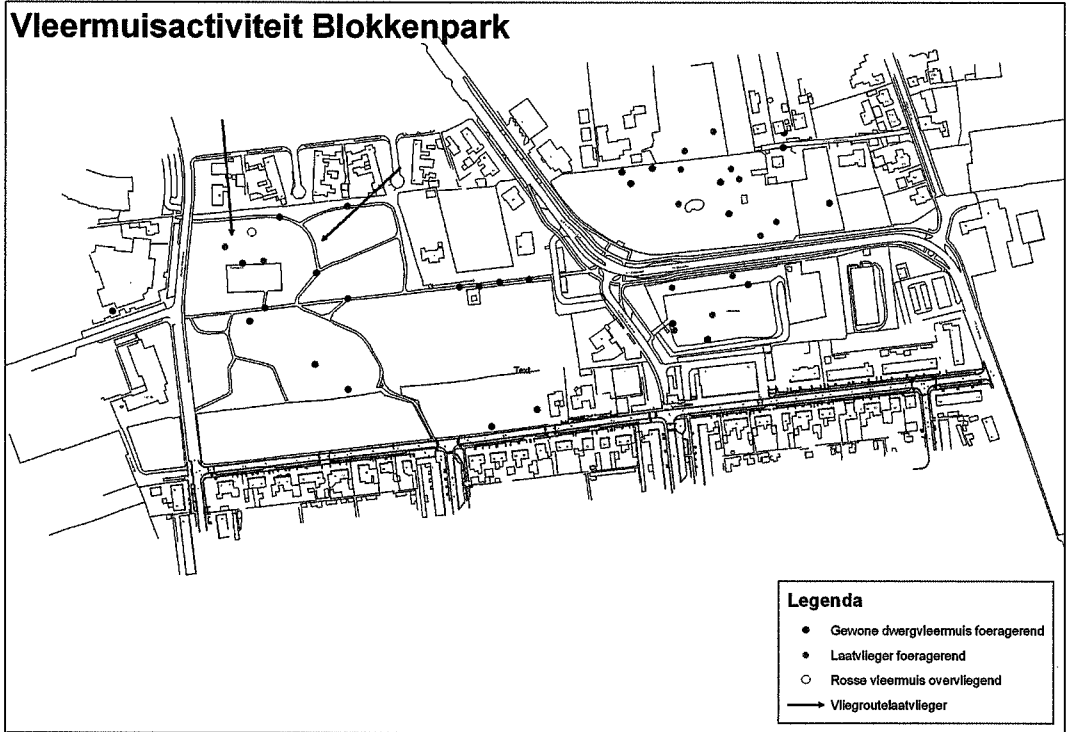
Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het
project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van
de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

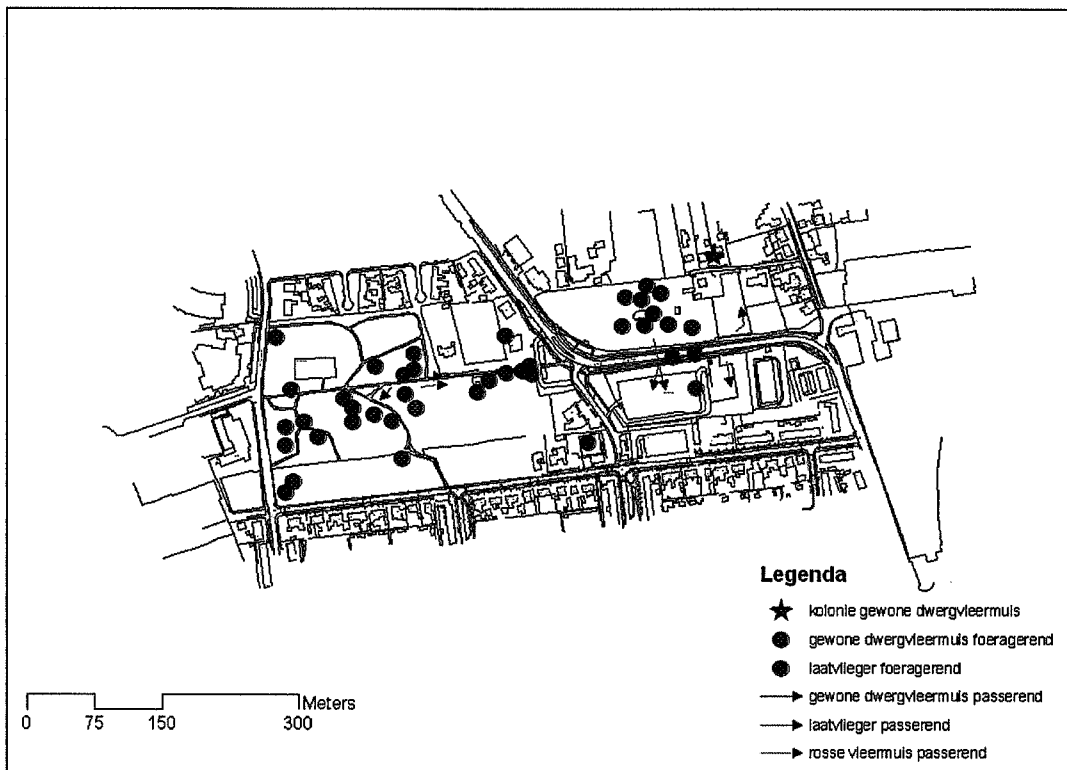
BIJLAGE 2. VERSPREIDINGSKAARTEN

- **Waarnemingen vleermuizen 2009**
- **Waarnemingen vleermuizen 2010**
- **Waarnemingen grondgebonden zoogdieren**
- **Waargenomen broedvogelterritoria**

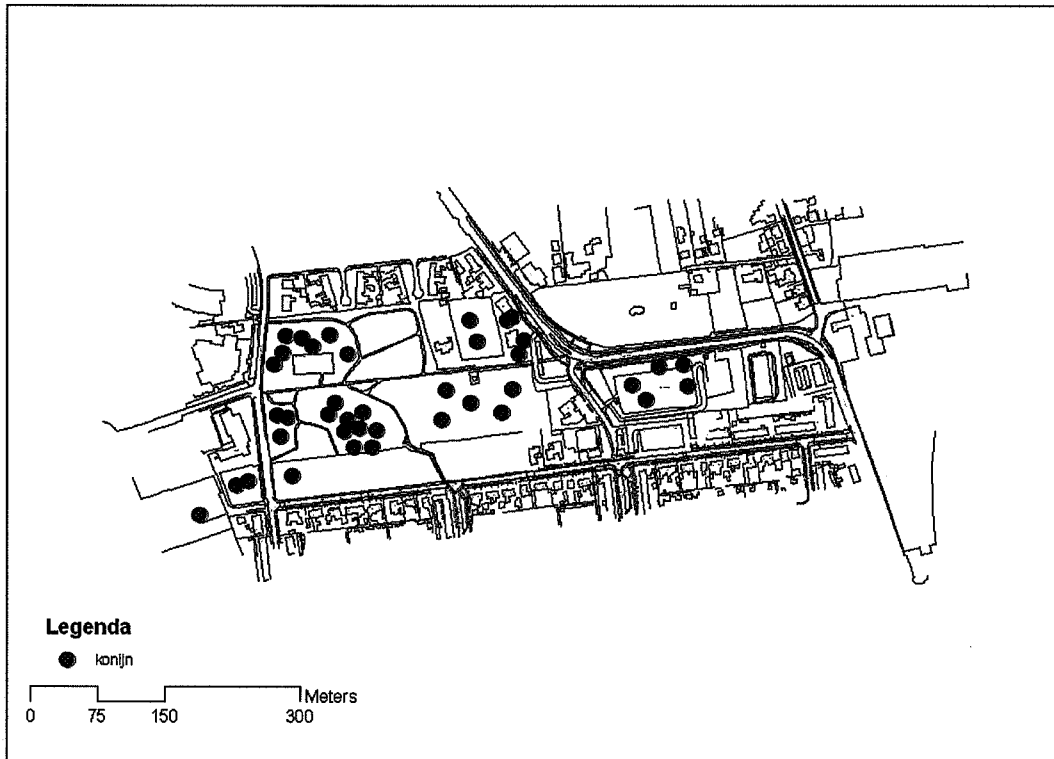
Waarnemingen vleermuizen 2009

Waarnemingen vleermuizen 2010

Waarnemingen grondgebonden zoogdieren

Waargenomen broedvogelterritoria

